

Johan Cruijff – Mijn verhaal

Opgetekend door Jaap de Groot

JOHAN CRUIJFF MIJN VERHAAL

De autobiografie

Nieuw Amsterdam Uitgevers

Copyright © Interclarion 2016
Opgetekend door Jaap de Groot
Alle rechten voorbehouden
Tekstredactie Paul Brandt
Tijdschrift MacMillan Publishers, Londen 2016
Voor de herkomst van het beeldmateriaal,
zie de fotoverantwoording op blz. 277.
Ontwerp omslag en binnenwerk Philip Stroomberg
Foto voorplat VI Images/Getty Images
Foto achterplat STF/Staff/Getty Images
NUR 491
Gebonden editie ISBN 978 90 468 2124 4
Paperback ISBN 978 90 468 2115 2
E-boek ISBN 978 90 468 2156 5
www.nieuwamsterdam.nl
www.johancruyff.com

INHOUD

Voorwoord	7
Johan Cruijff – Mijn Verhaal	9
Nawoord van Jordi Cruijff	267
Tijdslijn	269
Fotoverantwoording	277
Personenregister	279

VOORWOORD

Ik ben iemand zonder diploma's. Alles wat ik geleerd heb is via de praktijk. Toen ik op twaalfjarige leeftijd mijn vader verloor, is mijn opvoeding door Ajax bepaald. Eerst door mijn tweede vader, die terreinknecht bij de club was, later door mijn trainers Jany van der Veen en Rinus Michels. Dankzij Ajax leerde ik niet alleen hoe ik beter kon voetballen, maar ook hoe ik me moest gedragen.

Door mijn schoonvader heb ik financiële ervaring opgedaan. Van marketing had nog geen voetballer gehoord en omgaan met commercie was iets totaal nieuws. Juist op dat moment kwam er iemand in mijn leven die me daarmee zou helpen en opvoeden. Hoe belangrijk dat was, zou later blijken. Want toen ik even dacht dat ik het wel alleen kon, ging het ook meteen fout.

Dat geeft niks. Het hoort bij het leven. Het gaat er uiteindelijk om of je ervan geleerd hebt.

Ik wil ermee aangeven hoe belangrijk mijn familie is. Niet alleen mijn ouders, schoonouders, vrouw, kinderen en kleinkinderen, maar ook al die mensen die me bij Ajax bij de hand hebben genomen in een fase van mijn leven dat ik heel kwetsbaar was. Daarom is ook Ajax voor mij familie.

De familie is dan ook bepalend geweest voor wie ik nu ben.

Iemand die als voetballer één tekortkoming heeft. Ik kan alleen als top denken. Als speler of coach ben ik niet in staat om iets op een laag niveau te doen. Ik kan alleen die ene kant op denken. Richting de top. Op de best mogelijke manier.

Daarom moest ik uiteindelijk stoppen als voetballer. Ik was fysiek niet langer in staat om te doen wat aan de top nodig was. Dan heb ik in het veld niets meer te zoeken. Maar omdat het in mijn hoofd wel goed zat, ben ik coach geworden.

Ik wil er vooral mee zeggen dat mijn leven altijd in het teken heeft gestaan van beter maken en beter worden. Dat heb ik vertaald naar alles wat ik gedaan heb.

Johan Crujff

HOOFDSTUK 1

Waar mijn talent voor voetbal vandaan komt is een raadsel. Ik heb het duidelijk niet van mijn vader of opa. Alleen mijn oom Gerrit Draaijer, de broer van mijn moeder, heeft als linksbuiten een paar wedstrijden in het eerste van Ajax gespeeld.

De club is vanaf het begin in mijn leven geweest. Mijn ouders hadden in Betondorp op een paar honderd meter van het stadion een groente- en fruitwinkel, dus dat kon niet missen. Ajax speelde een belangrijke rol in mijn vaders leven. Hij sloeg geen wedstrijd over. Het talent mag ik dan niet van mijn vader geërfd hebben, wel zijn onvoorwaardelijke liefde voor de club.

De eerste keer dat ik bij Ajax kwam weet ik nog als de dag van gisteren. Ik was denk ik een jaar of vijf. Mijn vader vroeg of ik mee wilde om fruitmanden af te leveren voor de clubmensen die ziek of geblesseerd waren. Toen leerde ik Henk Angel kennen, een vriend van mijn vader en terreinknecht bij de club. Hij vroeg me of ik hem een keer wilde komen helpen en daar ben ik de volgende dag al mee begonnen.

Nadat zijn vrouw was overleden schoof ome Henk vaak aan bij ons aan tafel. Tijdens het eten zat ik vaak ademloos te luisteren naar zijn verhalen over wat er bij Ajax speelde. In die tijd kwam behalve hij ook Arend van der Wel bij ons eten. Hij was een jonge

speler van het eerste elftal die in Amsterdam-Noord woonde. Te ver om na zijn werk eerst nog naar huis te gaan en dan 's avonds op tijd voor de training te zijn, dus daarom at hij bij ons.

Door ome Henk en Arend kwam ik alles over de club te weten. Van de kleedkamer tot het eerste elftal. Al snel liep ik ook zelf overal tussendoor. Stadion De Meer was sindsdien mijn tweede huis. Ik was er altijd. Vanaf mijn zevende nam ik ook steeds een tas met voetbalschoenen mee. Je wist maar nooit of ze bij een training of wedstrijd een mannetje tekortkwamen. Vaak had ik geluk, maar dat kwam vooral omdat ze medelijden met me hadden. Ik was een scharminkel, zag eruit als een garnaal en daarom vonden ze me zielig. Zo pakte ik dankzij mijn uiterlijk toch m'n voordeel.

Een hoogtepunt was natuurlijk de eerste keer dat ik een vol stadion in mocht. Niet als voetballer, maar om met een hooivork bij het doel het regenwater weg te prikken. Ik was een jaar of acht, maar zoiets vergeet je nooit meer.

Tijdens mijn jeugd hebben diverse mensen daar mij veel normen en waarden bijgebracht, die ik later altijd ben blijven hanteren. Mooi gras, schone kleedkamers, het poetsen van je schoenen, het vastmaken van doelnetten; het zijn allemaal zaken die je gevoel voor het voetbal bepalen.

HOOFDSTUK 2

We hadden thuis een warm gezin. Ik sliep op één kamer met mijn broer Henny, die tweeënhalf jaar ouder is. Op jonge leeftijd is dat een groot verschil. Hij had zijn eigen leven en ik ook.

Mijn vader Manus was een kunstenaar. Hij had één glazen oog en ging dan mensen voor een stuiver uitdagen wie het langst in de zon kon kijken. Legde hij zijn hand op z'n goede oog, keek een minuut in de zon en pakte z'n centen.

Moeder Nel was heel sociaal. Voor haar stond alles in het teken van het gezin. Zij had negen broers en zusters. Dus had ik niet alleen negen ooms en tantes, maar ook tientallen neven en nichten. Het mooie was dat als er iets moest gebeuren, er altijd wel iemand was die je kon helpen. De een wist wat over kachels, de ander kon goed schilderen, en zo was er altijd wel iemand bij wie we konden aankloppen als er een probleem was.

Ik ben ook echt een mix van mijn ouders. Mijn sociale kant heb ik van mijn moeder, de bijdehandigheid van mijn vader. Want bijdehand ben ik zeker. Nog steeds ben ik altijd aan het kijken hoe ik de grens kan opzoeken om een voordeel te pakken.

Ik zat in Amsterdam-Oost op de Groen van Prinstererschool. Een christelijke school, terwijl ik niet gelovig werd opgevoed en er in de buurt ook katholieke en openbare scholen waren. Ik kwam

alleen in een kerk om een bestelling af te geven. Toen ik mijn vader vroeg waarom ik naar de School met den Bijbel moest, zei hij: 'Johan, ze vertellen daar mooie verhalen. Op deze manier probeer ik je zo veel mogelijk mee te geven en later mag je zelf beslissen wat je ermee doet.'

Al snel stond ik op school bekend als de jongen met de bal. Die nam ik ook mee de klas in. Onder mijn bureau en tussen mijn voeten. Soms haalde de meester 'm weg, omdat ik te veel kabaal maakte. Zonder dat ik er erg in had, was ik met mijn voeten bezig de bal van links naar rechts te tikken.

Wat ik me van mijn schooltijd vooral herinner, is dat ik nooit gespijbeld heb. Hoewel ik niet gek op leren was, had ik wel het besef dat ik het moest doen.

Hoewel ik een middelmatige leerling was, had ik van jongs af aan een speciaal gevoel voor getallen. Daar heb ik iets mee. Zo ben ik op 2 december met Danny getrouwd. Dus 2 plus 12 en ontstaat er een verband met mijn rugnummer 14. Helemaal speciaal is dat het met het jaar erbij eigenlijk 2-12-68 is, dus 2 plus 12 en 6 plus 8. Dat is 2 keer 14. Geen wonder dat we na 48 jaar nog bij elkaar zijn. Ons huwelijk was dubbel goed.

Hetzelfde met mijn zoon Jordi. Hij is in '74 en ik in '47 geboren. Allebei dus 11. En hij is jarig op 9 februari en ik op 25 april. Dat is 9 plus 2 en 2 plus 5 plus 4. Ook allebei 11.

Cijfers fascineren me. Tot het onthouden van telefoonnummers aan toe. Mijn vrienden hoeven die maar één keer aan me door te geven en ik vergeet het nooit meer. Misschien dat ik daarom ook heel goed in hoofdrekenen ben. Dat heb ik niet op school geleerd, maar in de groentezaak van mijn ouders. Als mijn vader bestellingen aan het rondbrengen was en mijn moeder eten moest koken, dan was het even mijn taak om de klanten te helpen. Maar omdat ik nog te klein was, kon ik niet bij de kassa. Zo heb ik hoofdrekenen geleerd, en omdat ik dat al heel jong heel goed kon heeft dat mijn fascinatie voor getallen misschien wel in de hand gewerkt.

Eigenlijk heb ik het meeste op straat geleerd. Het nadenken over hoe een nadeel toch voordelen kan opleveren. Dat je inziet dat een stoerprand eigenlijk geen obstakel is, maar dat je er ook een een-twee mee kunt maken. Zo heb ik mede dankzij de stoep aan mijn techniek kunnen werken.

Hetzelfde geldt voor evenwicht. Het voorkomen van dat je valt. Als dat op straat gebeurt, dan doet dat pijn. Pijn die je niet wil voelen. Dus ben je tijdens het voetballen tegelijk bezig om niet te vallen.

Daarom ben ik een groot voorstander om de jeugd zonder noppen te laten voetballen. Ze missen de uren die ik op straat had, dus ook de uren om te oefenen hoe je niet komt te vallen. Geef ze daarom vooral tijdens trainingen vlakke zolen en help hen op die manier om beter in balans te blijven.

Als voetballer heb ik altijd vooral een enorme hekel aan looptrainingen gehad. Als we weer het bos in moesten, was ik vooral bezig om te voorkomen dat ik de volle afstand moest afleggen. Dan verschool ik me achter een boom en hoopte dat bij het doorkomen van de ronde de koppen niet werden geteld. Dat ging een tijdje goed, tot mijn toenmalige trainer Rinus Michels het doorkeeg.

Als straf moest ik op mijn vrije dag 's ochtends om acht uur bij de Bosbaan een straftraining doen. Michels kwam exact op tijd aanrijden. Hij zat in zijn pyjama achter het stuur, draaide het raampje open en zei: 'Het is me veel te koud, ik ga weer onder de dekens.'

Stond ik daar voor joker.

Toch is dat voor mij altijd belangrijk geweest. Voetballen, maar wel met plezier. Vooral ook lol maken.

Later had ik dat als trainer met Frank Rijkaard, die tijdens looptrainingen steeds deed alsof hij heel erg moest hoesten. Hij liet dan zijn groep weglopen en sloot zich dan aan bij de groep die daarachter zat. Zo zorgde hij er in fases voor dat hij uiteindelijk een ronde minder dan de rest liep. Niet één trainer had het door, maar ik wel. Dan stond ik gewoon te genieten.

Natuurlijk heb ik het later wel tegen hem gezegd, maar tegelijk moest ik er ook vreselijk om lachen. Van dat soort bijdehandigheid hou ik wel. Met dank aan mijn vader.

Hoewel, mijn moeder had dat eigenlijk ook wel in zich. Toen ik later verkering met Danny kreeg, wilde ik soms langer uitgaan dan Michels toestond. Die reed 's avonds altijd door Amsterdam om te controleren of onze auto's op tijd thuis geparkeerd stonden. Dus leende ik een keer de wagen van mijn schoonvader en liet mijn auto thuis staan. Michels vertrouwde het niet en wilde me de volgende dag toch een boete geven. Ik woonde nog thuis en zei: 'Bel mijn moeder maar, want ik was thuis.'

Dan speelde mijn moeder het spel perfect mee, moest Michels de boete terugdraaien en had ik later samen met m'n moeder de grootste lol.

Ik denk daarom met een goed gevoel aan mijn jeugd terug, ik heb alleen maar liefde gekend. Thuis, maar ook bij Ajax. Dankzij mijn tweede vader Henk Angel, die als de velden in de zomer waren ingezaaid of in de winter niet bespeelbaar waren, mij in het stadion allerlei klussen liet doen. Als beloning mocht ik dan in de zaal onder de hoofdtribune voetballen.

Verder bracht ik de zomervakantie bij Arend van der Wel door. Die was van Ajax naar Sportclub Enschede gegaan en woonde daar mooi in de natuur. Toen heb ik ook mijn eerste rijlessen gekregen. Tussen de benen van Arend achter het stuur.

Bij Sportclub Enschede ontmoette ik ook Abe Lenstra, in die tijd helemaal een icoon. Ik heb zelfs een keer op de training een balletje met hem getrapt. Wat me van Abe vooral is bijgebleven, is dat hij altijd een bal bij zich had.

Mijn jeugdtrainer Jany van der Veen bracht me, naast het voetbal, ook normen en waarden bij. Hij was de eerste die me bij Ajax leerde om altijd één bepaalde lijn te volgen.

Aan Vic Buckingham, die me in het eerste liet debuten, heb ik nog iets anders te danken. Hij had twee zoons van mijn leeftijd, die in Amsterdam een beetje zoekende waren. Omdat mijn moe-

der werkster bij het gezin Buckingham was, kwam ik ook bij hen thuis. Zo heb ik Engels geleerd. Dus niet op school, maar door veel met de familie Buckingham te praten.

Vanuit de voetballers ontfermde Piet Keizer zich over mij. Ik was na Piet de tweede contractspeler bij Ajax en ik kon merken dat hij om mij gaf. Zo zorgde hij er altijd voor dat ik 's avonds om half tien thuis was, anders kreeg ik van Michels een boete.

Met Michels had ik een speciale band. Hij is later zelfs Sinterklaas geweest op een kinderfeestje bij ons thuis. Alleen werd hij toen wel door mijn dochter Chantal herkend. Ik hoor het haar nog zeggen: 'Hé, jij bent de Sint helemaal niet, jij bent oom Rinus.'

Michels nam me als jonge speler altijd apart. Hoewel ik pas achttien was en de jongste van de selectie, deed hij dat met niemand anders. Dan legde hij uit hoe hij wilde voetballen en wat er gedaan moest worden als er iets misging. Ook was hij de man die me, na het overlijden van mijn vader, naar de dokter bracht omdat we thuis geen vervoer meer hadden. Er zijn later minder leuke zaken tussen Michels en mij voorgevallen, maar die hebben nooit het beeld kunnen verstoren van de man die er voor mij stond toen ik hem als jonge knul echt nodig had.

Henk Angel, Arend van der Wel, Jany van der Veen, Rinus Michels, Piet Keizer en nog vele anderen zijn daarom mede bepalend geweest voor wie ik uiteindelijk geworden ben. Tijdens belangrijke momenten in mijn leven waren ze er ook buiten het veld voor me.

HOOFDSTUK 3

Mijn vader overleed toen hij vijfenveertig en ik twaalf was. Op de dag dat ik op de lagere school mijn diploma kreeg. Tijdens het afscheidsfeest kreeg ik te horen dat hij dood was. Een hartaanval. Zijn cholesterol was te hoog. Zijn dood heeft me nooit losgelaten. Naarmate ik ouder werd, werd het gevoel ook steeds sterker dat zijn lot ooit het mijne zou worden. Dat ik bijvoorbeeld geen vijftig zou worden.

Daarom was ik niet echt verrast toen ik op bijna dezelfde leeftijd als mijn vader hartproblemen kreeg. Ik had me er min of meer op ingesteld. Alleen was er één groot verschil. Dertig jaar later was de medische wetenschap wel in staat het probleem op te lossen.

Mijn vader is, net als mijn moeder, begraven op de Oosterbegraafplaats in Amsterdam. Schuin tegenover het oude Ajaxstadion. Sinds zijn dood heb ik altijd tegen hem gepraat als ik langs de begraafplaats liep, fietste of reed. Eerst over school, later meestal over voetbal. Dat de scheidsrechter een eikel was, over mijn doelpunten, dat soort dingen.

Door de jaren heen zijn onze gesprekken veranderd, maar nooit verdwenen. Zoals ik hem bij iedere moeilijke beslissing in mijn leven om raad ben blijven vragen. ‘Hé, wat vind jij?’ Dan

stond ik de volgende ochtend op en wist wat ik moest doen. Ik heb nog steeds geen idee hoe het in elkaar steekt, maar bij iedere beslissing die ik moest nemen was het er, de overtuiging van hoe ik het moest aanpakken.

Het is logisch dat je op een gegeven moment gaat twijfelen. Dat je je afvraagt of het allemaal wel echt is. Ik was begin twintig, woonde nog in Amsterdam en was net getrouwd. In die tijd waren er veel ruzies bij Ajax. Het was ook een periode waarin bij mij de twijfel toesloeg over bepaalde zaken, zelfs over de aanwezigheid van mijn vader. Er is immers nog nooit iemand teruggekomen.

Ik heb mijn vader toen een beetje voor het blok gezet. Ik vroeg hem mijn klokje stil te zetten wanneer hij, in wat voor vorm dan ook, in mijn nabijheid was. Het kan toeval zijn, maar de volgende ochtend stond mijn klokje stil. Mijn schoonvader had een klokjeswinkel en diezelfde dag heeft een horlogemaker ernaar gekeken, die niets kon vinden maar hem wel weer aan de praat kreeg.

Prompt de volgende ochtend hetzelfde verhaal. Weer stond mijn horloge stil. Ik ben weer naar die winkel gegaan en weer konden ze niks vinden. Die avond heb ik tegen mijn vader gezegd dat hij me had overtuigd. Mijn klokje is toen weer gaan lopen en heeft nooit meer stilgestaan. Ik draag hem nog dagelijks.

Na de dood van mijn vader moest mijn moeder bijverdienen. Ajax ontfermde zich over ons gezin, betaalde haar voor het schoonmaken van de kledkamers en zorgde ervoor dat ze aan de slag kon als werkster bij de Engelse trainers die Ajax toen had. Zo bleef ook ik nauw verbonden met de club. Helemaal toen mijn moeder trouwde met ome Henk, die ik echt als mijn tweede vader heb ervaren.

Omdat er geen geld meer was om op vakantie te gaan, was ik het hele jaar op De Meer te vinden. Altijd om te voetballen, terwijl er tijdens de zomerstop bij Ajax gehonkbald kon worden. Ook daar was ik heel goed in. Als catcher haalde ik zelfs het Neder-

lands team tot vijftien jaar. Verder was ik de eerste slagman. Ik was zo klein dat ze nooit drie slag konden gooien. Dus vaak vier wijd en meteen op de honken.

Door het honkbal heb ik veel details geleerd die me later in het voetbal van pas zijn gekomen. Als catcher bepaal je de worp van de werper, omdat hij niet en jij wel het overzicht van het veld hebt. Daarmee werd op natuurlijke wijze mijn latere kracht als voetballer, het totale overzicht, aangescherpt. Zoals je ook leerde om vooruit te denken. In het honkbal word je van jongs af aan geleerd dat je al moet weten waar de bal naartoe moet voordat je 'm gevangen hebt.

Je bent continu bezig om in fracties van een seconde te beslissen tussen ruimte en risico. De vraag of je met een worp de afstand tussen loper en honk kunt overbruggen. Maar ook het tactisch inzicht om in een flits de juiste beslissing te nemen en die ook technisch goed uit te voeren.

Honkbal is typisch zo'n sport die een talent tijdens zijn opleiding erbij kan doen, omdat er veel parallellen met het voetbal zijn. Zoals startsnelheid, het toepassen van de sliding, ruimtelijk inzicht, leren om een zet vooruit te denken en nog veel meer. Ik weet zeker dat het bij mij heeft gewerkt. Ik ben me ook later in het honkbal blijven verdiepen, waardoor ik als coach diverse 'adviezen' uit de honkbalsport met succes in het voetbal heb kunnen toepassen.

Mijn ontwikkeling als voetballer verliep voorspoedig. Mijn opleiders waren Vic Buckingham, Keith Spurgeon en vooral Jany van der Veen. Die zorgde altijd voor heel specifieke trainingen, waarin de basis van het voetbal centraal stond. Partijspelen werden altijd afgewisseld met het bijhouden van de vijf basisonderdelen van het voetbal: schieten, koppen, dribbelen, drijven en het controleren en stoppen van de bal. Zo waren we altijd echt met voetbal bezig.

Deze manier van trainen is voor mij altijd de standaard gebleven. Het heeft me doen realiseren dat het makkelijkste vaak

het moeilijkste is. Zo beschouw ik het één keer raken van de bal als een maximale vorm van techniek. Maar om de bal perfect één keer te kunnen spelen, moet je die eerst honderdduizend keer hebben geraakt.

Dat was toen nog de leerschool bij Ajax, waardoor er steeds meer spelers zouden doorbreken die technisch meer dan uitstekend waren. Vooral dankzij al die ogenschijnlijk simpele trainingen van mensen als Van der Veen.

Iemand die ook psychologisch sterk was. Ik herinner me nog de mentale truc die hij eerst samen met Vic Buckingham en later met Rinus Michels met mij uithaalde. Van der Veen regelde dan dat ik eerst één helft met de junioren mocht meedoen en de volgende dag reserve was bij het eerste, waar ik soms mocht invallen. Wat ze ermee bereikten was dat ik, omdat ik bij het eerste was geweest, daarna de morele plicht had om in mijn eigen elftal de beste te zijn.

Overigens heb ik vrij lang in twee verschillende elftallen gespeeld. Zelfs nadat ik op mijn zeventiende bij Ajax had gedebuteerd. Speelde ik in het eerste als veldspeler en in het derde elftal als keeper. Dat vond ik ontzettend leuk om te doen. Bovendien kon ik het best aardig. Ik ben zelfs reservekeeper geweest in de tijd dat we met Ajax in de Europa Cup speelden. Toen bestond nog de regel dat de doelman niet door een andere doelman gewisseld mocht worden.

Een paar maanden na mijn debuut in 1964 tijdens de uitwedstrijd tegen GVAV in Groningen kreeg ik door Ajax mijn eerste contract aangeboden. In het bijzijn van mijn moeder heb ik dat getekend. Toen we de bestuurskamer uit liepen, heb ik haar meteen verteld dat ze die dag voor het laatst de kleedkamers had schoongemaakt. Ik wilde niet dat zij in de ruimte aan het werk moest die ik net daarvoor had vuilgemaakt.

Wel moest ze nog een tijdje thuis mijn voetbalkleren wassen. Voor een wasmachine was geen geld, daar moest ik eerst nog een paar maanden voor sparen.